

הכנות לשעת-חרום

תכונת-אבטחה אזרחית בארצות שונות

מאת שלמה אראל

המלחמה הקרה הכריחה ארצות רבות לקיים כוננות צבאית דרוכה. היות ומניחים שהמלחמה המודרנית תהיה טוטאלית, מובן מאליה שבכל מדינה משתתף הסקטור האזרחי, על משקו ושירותיו בהכנות לשעת חרום. לנו, כמדינה שהיתה במשך שנים רבות במצב כוננות, כדאי לראות ולדעת מה הן פעולותיהן של ארצות אחרות בשטח זה וללמוד מנסיונם של ארצות אלו.

אסתפק כאן במסירת ידיעות חלקיות על פעולות ההכנה בארצות שונות בשטח של ארגון הג"א (הגנה אזרחית), בנית מקלטים, אגירת חומרים וחיסון פסיכולוגי לקראת מלחמה, וידיעות אלו יבהירו לאזרח הישראלי שעוד נוכל להוסיף בשטח ההכנות לשעת חירום יומה ומעש.

שבדיה

שבדיה מצטיינת בהכנותיה האזרחיות לקראת ה"מלחמה. מדינה זו אינה מסתפקת בהכרזות על גייטרליות, אלא גם מכינה את עצמה להגנה ממשית. היא הארץ האירופית הפעילה ביותר בשטח הסידורים היעילים לקראת מלחמה אפשרית (מחוץ לגוש ה"מזרחי, שעליו אין למחבר נתונים). תנאי הארץ —

אוכלוסייתה הקטנה בהשוואה לגודל המדינה, וסלעי שבדיה המאפשרים בניה תת-קרקעית זולה — עוזרים לתכניות פינוי, בנין מקלטים והסדרים בטחוניים אזרחיים.

להלן אפרט מספר פעולות שבוצעו בשבדיה, ה"מעידות על הרמה הגבוהה של כוננותה האזרחית. המוסדות השבדיים המטפלים בהכנות לשעת חירום

מיים והבלתי רשמיים. בעת מלחמה עליה לדאוג. בין היתר, להופעה סדירה של העתונים אשר יית- שבו לתעשייה מלחמתית. מתפקידה להכין מקומות לשם פינוי בתי הדפוס מהערים הגדולות. הועדה תמשיך לפעול אפילו אם כלי-אנפורמציה הרגילים כבר לא יפעלו ולא יהיה קשר בינה לבין הממשלה בגלל פינויה של זו מן הבירה.

מוסדות החינוך השבדיים מטפלים באופן מיוחד בהשפעה הפסיכולוגית של המלחמה לגבי ילדים וכוונת המוסדות לחסן את הילדים בפני תעמולה עוינת ובפני תוצאות האירועים המלחמתיים. חוברת מיוחדת — "בית הספר וההגנה" — הופצה ע"י מוסדות החינוך הממלכתי של שבדיה.

אנגליה

כל מפעל תעשייתי באנגליה (כולל המפעלים הממשלתיים) המעסיק מעל ל-200 איש נכלל ב- מסגרת הג"א התעשייתית, שהוקמה כיחידה מיוחדת ב-1951. בשירות זה פועלים 200,000 איש להגנת מפעלי התעשייה.

אם כי עומדת לרשותו רשת הדרכה מיוחדת, יפעל שירות זה בזמן מלחמה בתאום עם הג"א הכללית. מדריכי הג"א עוברים קורסים של 30—60 שעות בשנה. קבוצות ההצלה של הג"א הבריטית צוידו ביד רחבה במכשירים לגילוי הרדיואקטיביות ו- למדידתה. כל חייל בצבא הבריטי עובר קורס להגנה אזרחית, כדי שיהיה מסוגל להשתתף בשעת הצורך גם בעבודות הצלה, כיבוי-אש וכו'.

ההוצאות לבניית מקלטים, לסדורי הסוואה ולקניית ציוד הג"א משוחררות ממסים: כלומר, החברה אינה משלמת מסים עבור הוצאות הג"א וזוכה בצורה זו לעזרה ניכרת מצד הממשלה.

תמרון אזעקה במפעל תעשייתי.

רום ערכו תכניות שתאפשרנה פינוי של 50% ממספר התושבים. כבר נבנו מקלטים בשביל 1,750,000 איש ובכל שנה בונים עוד 2,000 מקלטים בהם יהיה מקום לעוד 130,000 איש. המקלטים המרכזיים בערים הגדולות יכולים לקלוט 20,000 איש כל אחד והם מותקנים להגנה בפני פצצות אטומיות. במקלטים אלה יוכלו התושבים להשאר ימים מספר עד שסכנת הרדיואקטיביות תחלוף. בתוך המבנים התת-קרקעיים שנכרו בתוך הסלעים, יופעלו מרכזי הג"א, מועצות מקומיות ומוסדות ציבוריים. מבנים כאלה הותקנו גם בשביל הצבא השבדי, במיוחד למשרדי המטה הכללי, למחסני נשק, למסלולי שדות תעופה ולרציפי נמלים, וכן בשביל מחסני דלק.

כל אזרח שבדי (גברים ונשים בגיל 16—45) חייב גיוס בשירות ההגנה האזרחית. 650,000 איש כבר קיבלו אימון הג"א, ובכל שנה נוספים אנשים ה- מתמחים בקורסים מתאימים. הוקם גם שירות מיוחד במפעלים תעשייתיים לפעולה במקרה של הפצצות מהאוויר.

- ההכנות לשעת חירום בארץ זו כוללות את הסעי- פים הבאים: —
- א. פינוי מרכזים גדולים.
 - ב. בניית מקלטים.
 - ג. ארגון הג"א.
 - ד. אגירת מלאי (הוצאו מיליארדי כתרם להבטחת חמרי גלם ומוון).
 - ה. טיפול בנפגעים.
 - ו. שרות מכבי-אש.
 - ז. פינוי כבישים.
 - ח. הבטחת נכסי ערך מיוחדים.

הממשלה השתמשה ברדיו, בטלוויזיה ובסרטים כדי לחסן את הציבור באופן פסיכולוגי לקראת פרוץ המלחמה והאירועים ה- קשורים בה.

ליד מטה הכללי של שבדיה קיימת מאז 1.1.55 ועדה להגנה פסיכולוגית שבה משתתפים אנשי מדע, עתונאים, נציגי ארגונים ציבוריים ומוסדות הס- ברה. תפקיד הועדה הוא "לחזק את רצון ההגנה ורוח ההתנדבות בעם" לקראת כל התרחשות אפשרית. הועדה הוצאת דואגת להסברת המלחמה והיא משתמשת בכל כלי ההסברה הרש-

לקניית תחבושות (16.5 מיליון מרקם), לבניית תחנות עזרה ראשונה (3 מיליון מרקם) ולקניית ציוד הג"א. בדעת ממשלת בון להוציא כספים לשם הכנות אלו גם בשנים הבאות.

באשר למשך-האימון של איש הג"א מציין הירחון Wehr und Wirtschaft, Sept.—Oct. 57 מלחמת העולם השנייה קיבל איש הג"א שבמפעלי התעשייה 104 שעות אימון ע"ח בעלי המפעלים.

ש ב י צ ר י ה

ממשלת שביצריה מכינה חוק של שרות-חובה בהג"א לכל גבר מגיל ביה"ס ועד גיל 65 שנה, לנשים ניתן יהיה לשרת בהג"א בהתנדבות. מדריכי הג"א ובעלי מקצועות בשטח הג"א יתמחו בקורסים של 2–6 ימים בשנה. יתר האזרחים ילמדו בקורסים של 10 שעות בשנה הראשונה ו-8 שעות בשנים הבאות.

א ר צ ו ת - ה ב ר י ת

מתוך הדו"חות של Office of Defence Mobilisation (המשרד הראשי להכנות אורחיות לשעת חירום) ומתוך פרטי-כל ישיבות ועדות הסינט אפשר ללמוד על הפעילות המסועפת של משרד זה.

עד 1957 נאגר שם מלאי בסך של 6.8 ביליון דולר ובדו"ח ODM משנת 1957 נמסר על הכונה לאגור באופן סופי מלאי שערכו 11.2 ביליון דולר. ברשימת המלאי נמצאים 75 סוגים של חמרי גלם איסטרטגיים. קיימת בדיקה קפדנית של מצב חמרי הגלם והפריטים החיוניים ללחימה ולקיום החיים האזרחיים בזמן הר-מלחמה, ולפי מחקרים מעודכנים בשוק מחליטים על אגירת חמרים. ODM יוזם גם הרחבת תעשיות ופיזור מפעלים לפי צרכים בטחוניים. ל- ODM ישנה זכות ויטו להקמת בתי חרושת המקבלים עזרת הממשלה, אם הם אינם עונים על הדרישות הבטחוניות (מקום הבניה, צורת הבניה וכו'). משרד זה מורכב מאגפים שונים; אחד מהם מטפל בשאלות כח-האדם ומעדכן, בין היתר, רשימת מומחים במקצועות חיוניים, כדי לאפשר קביעת מקום-עבודה מתאים למומחים אלה בשעת הצורך.

המשרד אחראי גם להעברת מפעלים לאיזורים מסוכנים פחות מבחינה בטחונית וכן דואג הוא ל- מקומות אליהם יפוגו משרדים ממשלתיים בשעת חירום.

קיים קולג' לקציני מטה הג"א בסונינגדייל-פארק, שבו לומדים מדריכי הג"א בקורסים הנמשכים חמישה שבועות. ישנם קורסים מיוחדים לתלמידי חו"ל לשובע ימים. נוסף לקולג' קיימים שלושה בתי ספר טכניים להגנה אזרחית, בהם מקבלים המדריכים אימון מעשי וטכני בבעיות קונקרטיים של הגנה אזרחית.

ד"ר רוברט טרדגולד, רופא ופסיכולוג, הסביר בהרצאה לפני מדריכי ההגנה התעשיתית, שהקהל הרחב צריך לדעת על שיטות ההגנה בפני הפצצה האטומית. שכן, אין לך דבר גרוע מהרגשת איך אונים, קיימים אמצעי זהירות והגנה-עצמית והאוכ-לוסיה צריכה לקבל אינפורמציה עליהם כדי למנוע פאניקה בשעת חירום.

החוברת "The Hydrogene Bomb" הודפסה ע"י בית-הדפוס הממשלתי של בריטניה והופצה ע"י הממ-שלה הבריטית בשנת 1957. החוברת כוללת הוראות כיצד לנהוג בזמן הפצצה אטומית ובמקרה של הת-הוות קרינה רדיואקטיבית.

ג ר מ נ י ה ה מ ע ר ב י ת

הפרלמנט המערב-גרמני החליט ב-15.7.57 שעל הממשלה הגרמנית להכין חוק הג"א מפורט עד הת-חלת 1959. הממשלה הגרמנית בודקת בינתיים איזה סוג מקלט יהיה מתאים ביותר להגנה בפני הפצצה אטומית. ידוע שדגמי-מקלט גרמניים הוקמו בשטחי הניסויים האטומיים בנבאדה שבארה"ב, כדי לנסותם באופן מעשי, וכדי לאפשר החלטה סופית בדבר מספר מאות מיליוני המרקים שיש להוציא על מק-לטים העומדים בפני הפצצה אטומית.

אריך האמפה, נשיא המוסד לחקר ההגנה האזרחית בגרמניה, הציג לגשת לענין המקלטים הציבוריים בעיר מתוך גישה חדשה: בנית מקלטים אשר אפשר יהיה להשתמש בהם בזמן שלום לצרכים אחרים. מר האמפה טוען שהחיים המודרניים בעיר מביאים לידי הצורך בבניה תת-קרקעית לתפקידים שונים, ורצוי לתכנן בניה זו כך שתוכל לשרת מטרות שלום ומלחמה גם יחד. בשיטה זו יגברו גם ביתר קלות על קשיי המימון.

לשם אגירת מלאי מזון ולשם פעולות הכנה לשעת חירום עמדו בשנת התקציב 1958/59 לרשות הממ-שלה 123.5 מיליון מרקם. סכום זה אינו כולל הוצאות אגירת שמן ובשר שבוצעה קודם לכן, אך כוללת בו הוצאות לבניית מקלט בשביל תחנת רדיו.

ידוע הדבר שבארה"ב הוכנו 2000 בתי-חולים מתקפלים. בתי-חולים מסוג זה נמצא מוכן ב-150 ארגונים ואפשר להקימו בעת הצורך בכל מקום וב-משך שעות מספר. ציוד לצילום רנטגן ולחדר ניתוח נכלל בתוך הציוד של בתי-חולים כזה.

סיכום

מתוך סקירת הנעשה בארצות השונות בשטח ההכנות האזרחיות לשעת חירום לומדים אנו על הדרכים והשיטות בהן נוקטות ארצות אלו: — ניצול נתונים גיאוגרפיים לשם פינוי אוכלוסיה ובנין מקלטים — בשבדיה; תכנון מקלטים לשימוש גם בעת שלום — אצל הגרמנים; ארגון ועדות איזוריות להבטחת פעילות שלטונית גם במקרה של ניתוק מהמטרופולין — על-ידי האמריקאים; הב-טחת מפעלי תעשייה — באנגליה. ונוסף לאלה ארגון שירותי הג"א, חיסון פסיכולוגי לקראת המלחמה ומעל לכל — תקציבים מתאימים לאגירת מלאי מזון וחמרי גלם ולביצוע כל אותם הדברים שהזכרתי מקודם.

מאלפת במיוחד היא מידת תשומת הלב המוקדשת לחיסון הפסיכולוגי של ה-אוכלוסיה לקיום עירנותה הבטחונית; כי הרי יש ומצב של יציבות מדינית יחסית עלול להרדים את התושב ולה-ביאו לידי שאננות. ורק העוסקים ב-בעיות הכוננות האזרחית יודעים עד כמה קשה לשמור על עירנות הציבור האזרחי והגורמים הממשלתיים לגבי בעיות אלו.

יש לקוות שהידיעות שהובאו כאן בקשר לפעילות בארצות אחרות בשטח הכוננות האזרחית לשעת חירום, יהיה בהן כדי להוסיף דעת — ולדרבן אותנו במעשינו.

הכבאים בעבודה.

ה-ODM מדרבן את המפעלים התעשייתיים ל-הכנת סידורי הגנה אזרחית (בניה לפי כללי הג"א, הכנת מקום לפינוי, הסוואה וכו') ומשפיע על בעלי התעשייה לקבוע מראש נוהלי שעת חירום במפעליה ולדאוג לאפשרות המשך עבודת המפעל בכל מקרה העלול לבוא.

ה-ODM מדרבן גם את מפעלי התעשייה וגם את האזרח הפרט כיצד לנהוג במקרה של הפצצה אטומית. מרכזי המלאי נבחרו בהתחשב עם כללי ההגנה בפני רדיואקטיביות.

ועדות איזוריות לשעת חירום מטפלות בשאלות ה-יצור למען הצבא, בבעיות כח-אדם ודיוור במסגרת איזורית. ועדות אלו המורכבות מנציגי המשרדים השונים, אחראיות גם להבטחת המשכן התקין של הפעילות השלטונית, הג"א ושיקום השירותים והמפעלים אחרי ההפצצות. ODM קבע שהפוטנ-ציאל החשמלי בזמן מלחמה צריך להיות ב-15% גבוה מזה של ימי שלום והמשרד דואג לציוד חשמלי נוסף בהתאם לכך.

הכוח-האטומי הטקטי שבארמיה

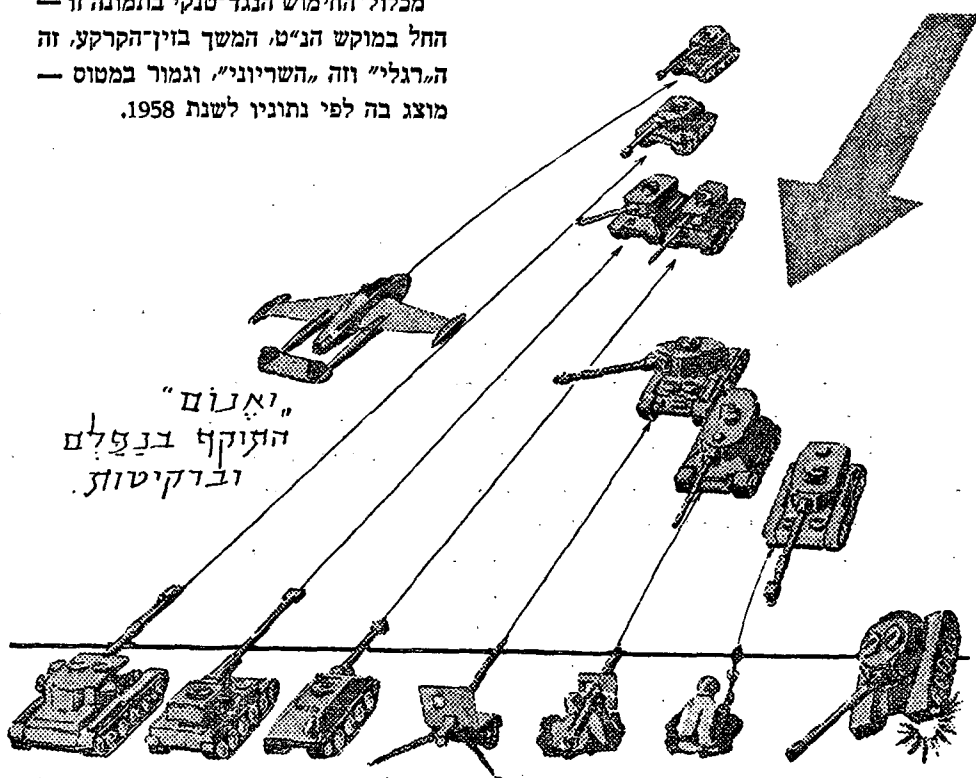
ק"מ), "רדסטון" ארוכית-טוח יותר (כפלים מן ה"קור-פורל" — טוח "בינוני"), תותחים בני 280 המ"מ, הוביצרים בני 8 האינץ' (דהיינו, בני 203 מ"מ — כאלה שנשלחו בשעתם לצבא עיראק).

מעריכים שלכל אלה יחד ישנה היכולת להנחית, בבת אחת, "לפחות 100 ראשי-נפץ אטומיים..."

הארמיה-השביעית של צבא ארה"ב, החונה במערב-גרמניה, מונה חמש דביזיות: — שתיים משורינות, שלוש רגליות. וזו "מנת" הכוח-האטומי הטקטי שהוכללה בה, לפי ידיעות מהזמן האחרון: — כ"מחצית-תריסר" של גדודי טילים-בליסטיים "קורפורל", שטוחם כ-160 ק"מ; יחידות טילי "יוחנן הישר" (טוח-קצור, כ-30

מערכו הנגד־טנקי של צבא־הגנה מובהק

התמונה הסכמטית, השאובה ממקורות ההסברה של צבא שביצריה, הגינת כאן, — יש בה כדי להמחיש את מערך הכלים המגוון לו נזקק בימינו צבא לפעולתו נגד כוחות־שריון, אפילו כשהמדובר הוא בצבא בעל מסורת ומשימה הגנתיות מובהקות, כצבאה המיליציוני של הרפובליקה הקטנה שכלב אירופה המפולגת, מכלול־החימוש הנגד־טנקי בתמונה זו — החל במוקש הנ"ט, המשך בויך־הקרקע, זה ה"רגלי" וזה ה"השריוני", וגמור במטוס — מוצג בה לפי נתוניו לשנת 1958.

פיקשים. ריפון-רובה בזוקה יצוה נס עשוחיז A.M.X צנודיון
 נ.ט. 51-57 טנקים 13
 ס ע. 50 ע. 300 ע. 800-500 ע. 1500 ע. 1500 ע. 2000 ע.